

”VÄLFÄRDSKONSEKVENSER AV EN FÖRÄNDRAD DEMOGRAFI”

Seminarium med AGNETA STARK 26 november 2021 på Hornsgatan 51.

Agneta Stark är docent i företagsekonomi, genusforskare, författare och samhällsdebattör.

Deltagare: Agneta Aust Kettis, Ann Marie Fallenius, Kaj Fölster, Katarina Hohwü-Christensen, Elisabeth Lewin, Åsa Sohlman, Maria Strandell, Arne Ström, Karin von Vietinghoff, Torsten Wetterblad och Barbara Zetterqvist,

Vi lever i en intressant tid – som alltid! Pandemin har sopat under mattan en massa pladder och tjafs och avslöjat hur det står till i verkligheten i vården, inte minst äldrevården.

Befolkningsutveckling. Sverige har nu en befolkning på 10,4 miljoner. Befolkningen har de senaste åren ökat snabbt på grund av höga födelsetal och stor invandring. Samtidigt är antalet döda lågt beroende på låga födelsetal i början och mitten av 1930-talet.

I Sverige är det populärt att ha barn - barnafödandet är mycket högt jämfört med andra länder i Europa. Bra! 8 av 10 kvinnor i 50-årsåldern har barn medan 7 av 10 män i samma ålder har barn. Stora barnkullar är resurskrävande för samhället och det satsas stora resurser på barn i Sverige. I södra Europa är födelsetalen betydligt lägre; många kvinnor får ett barn tidigt men skaffar sedan inte fler barn. I Sverige får många kvinnor barn senare, i 30-årsåldern, och skaffar sedan snart ytterligare ett eller flera barn.

”Åldersexplosionen”. I Sverige talas ofta om att antalet och andelen äldre nu ökar drastiskt. Att antalet äldre (80+) ökar under 2020-talet är en naturlig följd av att födelsetalen var mycket högre på 1940-talet än på 1930-talet.

Äldreomsorgen är dimensionerad efter antalet födda på 1930-talet och räcker därför inte till för den mycket större 40-talsgenerationen. Ökade resurser krävs. Dessutom har 40-talisterna generellt levt ett gott och hälsosamt liv vilket gör att många lever längre. Även i Sverige har män överdödlighet jämfört med kvinnor.

Förr tog den yngre generationen hand om de äldre när dessa inte klarade sig själva. Det förekommer sällan numera. I vissa länder anlitas kvinnor från fattiga länder för att bo hos och sköta om de gamla, medan vi i Sverige litar till den offentliga äldreomsorgen.

I Sverige når hälsovården de äldre, även bland lägre utbildade och de socioekonomiskt svagare grupperna. Konstateras t ex mycket liten skillnad i vaccinationstäckning mellan högre och lägre utbildade över 65 år. Skillnaden är större i yngre åldersgrupper.

Största delen av sjukvården i Sverige ägnas åt äldre multisjuka och akut sjuka i alla åldrar. Kvinnor är sjukare än män men lever längre. Kvinnor lever numera mer som män vilket är mindre hälsosamt. T ex är det numera fler kvinnor än män som röker.

Sverige har det lägsta antalet sjukhusplatser per capita i EU. Leder till att patienter ofta skickas hem för tidigt. Barn behandlas mycket bättre inom vården. Kan bero på att de har föräldrar som skriker högt. Endast äldre som har anhöriga som skriker högt får bra vård.

Kvinnor lever oftast med äldre män och vårdar dem vid behov till de dör. Kvinnor sköter därigenom en stor del av äldreomsorgen. Männens dör oftast före kvinnan. När kvinnan blir gammal och behöver vård lever hon ensam och behöver stöd och vård av det allmänna. Våldigt mycket av äldrevården riktar sig därför till kvinnor. - Kan äldre bekosta sin egen äldrevård? - Knappast. De flesta har för låg pension, en följd av att arbetslivet ser ut som det gör och pensionssystemet är utformat som det är.

Den förväntade livslängden i Sverige har minskat under det senaste året: 3 år kortare för män, 1 ½ år för kvinnor. Beror troligen på pandemin.

Spädbarnsdödligheten halverades från 1995 till 2016 och halverades återigen från 2016 till 2020.

De många ensamhushållen i Stockholm bebos till stor del av äldre kvinnor och unga män.

Välfärden och skatterna. "Vad får vi för pengarna?" Ny utredning på gång. Under pandemin såg vi mycket nytt och positivt. Civilsamhället ryckte ut. Företag ställde om. Samverkan mellan olika aktörer i samhället. Människor deltog och hjälpte till på olika sätt.

Det finns en retorik i Sverige som hackar på fel saker. Så mycket händer samtidigt i samhället. – Vi måste hålla flera tankar i huvudet på en gång.

Det är stor skillnad mellan mäns och kvinnors ekonomiska situation som pensionärer. 1990 fick kvinnor ut 77% av vad män fick ut i pension + andra inkomster. 2015 gällde samma ojämna inkomstförhållande. En del av detta beror på kapitalskatten. Om man har eget företag kan lön omvandlas till kapitalinkomst och därigenom medföra lägre skatt.

Personer 65-75 år är samhällets **guldkossor**. De har hög aktivitetsnivå, huggar in, hjälper till där det behövs och får samhället och det dagliga livet att fungera. Äldre överför resurser till den yngre generationen – inte tvärtom vilket många tror. Vi äldre kan så mycket! Tänk så många teknikskiften vi varit med om under våra liv! Löjligt att tro att vi inte kan lära oss nytt!